

וכיון שאינו יכול לראות את האנשים ששומע מפייהם, אפשר ששמע מאיניש אחרינא והוא טועה בו בטביעות עינא דקלא.

וכן מצינו דאמר ליה רבי זעירא לרבי אסי: האם חכים רבי [מכיר אתה] לבר פתייא, דאת אמר שמעתא משמיה? שאם לא שמעת בעצמך מפיו, יש לחוש שלא הוא אמרה אלא איניש אחרינא.

אמר ליה: ר"י אמרה משמיה, וחזקתו שדבריו בדוקים ונכונים.

ועוד מצינו שאמר ליה רבי זעירא לרבי אסי: האם חכים רבי לרב, דאת אמר שמעתתא משמיה?

אמר ליה רבי אסי: רב אדא בר אהבה אמרה משמיה, ואני סמוך על דבריו.

ומכל הנך חזינן כמה הקפיד רבי זעירא באמיתת אמירת השמועות בשם אומרן. ולכן מתאים לו הפסוק "ואיש אמונים מי ימצא".

מאחר ודברה הגמרא מענין תפילתו של דוד, הביאה הגמרא גם מימרא זו:

אין דוד שאין בו ליצנים כדורו של דוד המלך.

ומה היו פרוצי הדור וליצניו עושיין?

היו הולכין אצל הלונותיו של דוד, ואומרים

רב גידל אמר: האומר שמועה בשם אומרה — יראה בעל השמועה כאילו עומד לנגדו. שעל ידי כן יגיד הדבר על אופנו ותיקונו, שעיקר הלימוד מרבו בראיית פנים, כדכתיב "והיו עיניך רואות את מוריך".

ויליף לה ממה שנאמר בתהלים "אך בצלם יתהלך איש". ופירש הכתוב "יתהלך איש" — יתנהג איש. והיינו, שהאיש האומר שמועה, יתנהג ויחשוב כאילו צלם דמות רבו עומדת לנגדו.

כתיב במשלי: "רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא".

ומפרשינן: "רב אדם יקרא איש חסדו" — אלו שאר כל אדם. כי רוב בני האדם יקראו איש תורתם, ואינם מקפידים לאומרם בשם אומרם.

ומה שנאמר "ואיש אמונים מי ימצא" — זה רבי זעירא, שהוא איש אמונים, שאינו אומר שמועה בשם אדם, אלא אם כן נתאמת לו וידע מי אמרה.

וכמו שמצינו ברבי זעירא שהקפיד על כך.

דאמר רבי זעירא: לית אנן צריכין הוששיין לשמועתיה דרב ששת [אין אנו צריכין לחוש לשמועות שאמר רב ששת] בשם הגדולים, משום דהוא גברא מפתחא [שעיניו סתומות, וכמו שקורין לסומא בלשון הפוכה "סגי נהור", שמשמעותה שיש לו אור רב, כך קורין אותו "מפתחא", מלשון "פתוח"].

אינו נוהג אלא כשאומרים הלכה למעשה בשמו, ובזה נחלקו.

עיינן שם מה שפירש לו על פי זה כמה מדרשי

יצחק [לר' יצחק אלחנן מקובנא] בפתח השער אות י פירש כוונת היפה מראה, דמאן דאמר דמי לחמר עתק סבר דמעלה זו דשפתותיו דובכות